

Przewodnik po lokalu wyborczym

Wybory samorządowe 2024

Magdalena Wrzalik

Głosowanie odbywa się w lokalu wyborczym w godz. 7.00–21.00. O godz. 21.00 przewodniczący komisji zarządza zakończenie głosowania. Komisja zamyka lokal. Wyborcom przybyłym do lokalu, a także tym, którzy – z uwagi na warunki lokalowe – ustawili się w kolejce przed lokalem wyborczym przed godziną 21.00, należy umożliwić oddanie głosu.

Wykaz siedzib obwodowych komisji wyborczych w wyborach samorządowych, jak również informacja o lokalach obwodowych komisji wyborczych znajdujących się w obwodzie i dostosowanych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami możemy znaleźć w odpowiednim obwieszczeniu wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Obwieszczenie to zostaje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej. W danym pomieszczeniu może funkcjonować tylko jeden lokal wyborczy.

W lokalu wyborczym powinny znajdować się: godło (w miejscu widocznym dla wyborców), urna wyborcza wykonana z przezroczystego materiału, pomieszczenia lub osłony zapewniające tajność głosowania (w miejscach tych powinny być umieszczone plakaty informacyjne Państwowej Komisji Wyborczej o sposobie głosowania), dobre oświetlenie, w szczególności w miejscach zapewniających tajność głosowania.

Lokal wyborczy powinien być tak urządzony, aby wyborca po otrzymaniu kart do głosowania kierował się bezpośrednio do miejsca zapewniającego tajność głosowania, a następnie w stronę urny wyborczej.

W lokalu wyborczym możesz zapoznać się z obwieszczeniami i informacjami o:

- numerach i granicach okręgów wyborczych w wyborach do rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa (na obszarze m.st. Warszawy w wyborach do rady dzielnicy, do Rady m.st. Warszawy oraz do Sejmiku Województwa Mazowieckiego) oraz o liczbie radnych wybieranych w tych okręgach;
- numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach komisji;
- zarejestrowanych w danym okręgu wyborczym listach kandydatów na radnych, numerach tych list i skrótach nazw komitetów wyborczych, wraz z danymi o kandydatach do poszczególnych rad;
- sposobie głosowania i warunkach ważności głosu;
- składzie komisji;
- skreśleniu z listy kandydatów na radnych nazwiska kandydata, które pozostało na karcie do głosowania, wraz z informacjami o warunkach ważności głosu na takiej karcie;
- unieważnieniu rejestracji listy kandydatów na radnych, która pozostała na karcie do głosowania, wraz z informacjami o warunkach ważności głosu na takiej karcie;
- zarejestrowanych kandydatach na wójta, wraz z danymi o kandydatach;
- skreśleniu z listy kandydatów na wójta nazwiska kandydata, które pozostało na karcie do głosowania, wraz z informacją o warunkach ważności głosu na takiej karcie;
- przeprowadzaniu głosowania tylko na jednego kandydata na wójta;
- nieprzeprowadzaniu głosowania w wyborach wójta z powodu braku kandydatów.

1. Dokumenty, które są wymagane, by móc otrzymać karty do głosowania

Wyborca może otrzymać karty do głosowania na podstawie dowodu osobistego lub każdego innego dokumentu ze zdjęciem, na podstawie którego da się ustalić tożsamość wyborcy. Wyborca może okazać komisji dowolny dokument ze zdjęciem (np. paszport, prawo jazdy, legitymację studencką), w tym również dokument, który utracił ważność, pod warunkiem że ustalenie tożsamości na jego podstawie nie budzi wątpliwości.

Komisja może potwierdzić tożsamość wyborcy także na podstawie aplikacji mObywatel.

2. Karty do głosowania

Po potwierdzeniu tożsamości wyborcy otrzymuje on karty do głosowania opatrzone pieczęcią komisji. Wyborca potwierdza otrzymanie kart do głosowania własnym podpisem w przeznaczony na to rubryce spisu wyborców. Dopóki wyborca nie potwierdzi własnoręcznym podpisem odbioru kart do głosowania, komisja ich nie wydaje.

Jeśli osoba otrzymująca kartę ma znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, wskutek czego nie może potwierdzić otrzymania kart do głosowania, członek komisji, który wydaje karty, wraz z przewodniczącym lub zastępcą przewodniczącego stwierdzają fakt wydania oraz przyczynę braku podpisu osoby otrzymującej kartę.

Wyborca z niepełnosprawnością może zgłosić komisji, że chciałby zagłosować przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a.

Wyborca, który jest **obywatelem polskim** (ujęty w części A spisu wyborców), otrzymuje po jednej karcie do głosowania w wyborach do każdej z wybieranych rad oraz w wyborach wójta.

Pozostali **obywatele Unii Europejskiej** oraz **obywatele Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej** (którzy są ujęci w części B spisu wyborców) otrzymują wyłącznie po jednej karcie do głosowania w wyborach do rady gminy oraz w wyborach wójta. W m.st. Warszawie ta grupa wyborców otrzymuje karty do głosowania w wyborach do rady dzielnicy, Rady m.st. Warszawy i Prezydenta m.st. Warszawy.

Po oddaniu głosu wyborca wrzuca kartę do urny, znajdującej się w dostępnym i widocznym miejscu lokalu wyborczego, w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.

Niedopuszczalne jest głosowanie za członka rodziny lub za innego wyborcę. Zakaz ten nie dotyczy osób posiadających pełnomocnictwo do głosowania.

Wyborcy z niepełnosprawnością, na jego prośbę, może pomagać w głosowaniu inna osoba, w tym także niepełnoletnia. Pomoc ta musi jednak mieć tylko techniczny charakter. Nie może ona polegać na sugerowaniu wyborcy sposobu głosowania lub na głosowaniu w jego zastępstwie. Dopuszczalne jest, aby na życzenie osoby z niepełnosprawnością w miejscu zapewniającym tajność głosowania przebywał ktoś udzielający pomocy. Pomocy w głosowaniu nie może udzielać członek komisji, mąż zaufania, obserwator społeczny ani obserwator międzynarodowy.

Przepisy Kodeksu wyborczego nie zabraniają robienia zdjęć w lokalu wyborczym przez wyborców pod warunkiem, że m.in.:

- nie narusza to:
 - porządku w lokalu wyborczym,
 - powagi i tajności głosowania,
 - praw osób trzecich do ochrony dóbr osobistych, w szczególności ochrony wizerunku,
 - przepisów dotyczących ochrony danych osobowych;
- nie zakłóca to przebiegu głosowania.

Przewodniczący komisji jest zobowiązany do czuwania nad zapewnieniem tajności głosowania oraz nad utrzymaniem porządku i spokoju w czasie głosowania. W związku z tym ma prawo, jeżeli uzna to za zasadne, do wydania odmowy wykonania zdjęć przez wyborcę w lokalu wyborczym.

Niedopuszczalne jest robienie zdjęć lub nagrywanie spisu wyborców.

3. Sposób głosowania oraz warunki ważności głosu

Należy pamiętać, że nieważne są karty do głosowania inne niż urzędowo ustalone lub nieopatrzone pieczęcią Obwodowej Komisji Wyborczej.

A. W wyborach do rad gmin liczących do 20 000 mieszkańców

Głos ważny

Głosować można tylko na jednego kandydata – stawia się znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce z lewej strony obok nazwiska kandydata.

Głos nieważny

Przyczynami nieważności głosu są:

- postawienie znaku „X” w kratce przy nazwisku więcej niż jednego kandydata,
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce,
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata skreślonego przez gminną komisję wyborczą.

B. W wyborach do rad gmin liczących powyżej 20 000 mieszkańców

Głos ważny:

Głosować można tylko na jedną listę kandydatów – stawia się znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu.

Głos nieważny:

Przyczynami nieważności głosu są:

- postawienie znaku „X” w kratkach obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście,
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce,
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy unieważnionej przez gminną komisję wyborczą.

C. W wyborach do rad dzielnic m.st. Warszawy

Głos ważny

Głosować można tylko na jedną listę kandydatów – stawia się znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu.

Głos nieważny

Przyczynami nieważności głosu są:

- postawienie znaku „X” w kratkach obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście,
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce,
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy unieważnionej przez dzielnicową komisję wyborczą.

D. W wyborach do rad powiatów

Głos ważny

Głosować można tylko na jedną listę kandydatów – stawia się znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu.

Głos nieważny

Przyczynami nieważności głosu są:

- postawienie znaku „X” w kratkach obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście,
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce,
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy unieważnionej przez powiatową komisję wyborczą.

E. W wyborach do sejmików województw

Głos ważny

Głosować można tylko na jedną listę kandydatów – stawia się znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu.

Głos nieważny

Przyczynami nieważności głosu są:

- postawienie znaku „X” w kratkach obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście,
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce,
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy unieważnionej przez wojewódzką komisję wyborczą.

F. W wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast

Głos ważny

Głosować można tylko na jednego kandydata – stawia się znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce z lewej strony obok nazwiska kandydata.

Głos nieważny

Przyczynami nieważności głosu są:

- postawienie znaku „X” w kratce przy nazwisku więcej niż jednego kandydata,
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce,
- postawienie znaku „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata skreślonego przez gminną komisję wyborczą.

G. W wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (jeden kandydat)

Głos ważny

Wyborca głosuje za wyborem kandydata, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce oznaczonej słowem „TAK” z lewej strony obok nazwiska kandydata.

Wyborca głosuje przeciwko wyborowi kandydata, stawiając znak „X” (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce oznaczonej słowem „NIE” z lewej strony obok nazwiska kandydata.

Głos nieważny

Przyczynami nieważności głosu są:

- postawienie znaku „X” w obu kratkach,
- niepostawienie znaku „X” w żadnej kratce.

4. Mężowie zaufania

Mężowie zaufania – wyznaczeni przez pełnomocników wyborczych komitetów wyborczych, które zarejestrowały listę kandydatów na radnych w okręgu wyborczym, dla którego jest właściwa komisja, lub zarejestrowały kandydata na wójta w danej gminie – mogą być obecni podczas wszystkich czynności wykonywanych przez komisję.

Do każdej komisji pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego lub osoba przez niego upoważniona może wyznaczyć po jednym mężu zaufania (art. 103a § 1 Kodeksu wyborczego). Mężowie zaufania danego komitetu wyborczego mają prawo zmieniać się w ciągu pracy komisji. Jednakże po zamknięciu lokalu wyborczego po zakończeniu głosowania mężowie zaufania nie mogą się zmieniać w trakcie czynności komisji związanych z ustalaniem wyników głosowania w obwodzie.

Mężowie zaufania przed przystąpieniem do swoich czynności przedstawiają przewodniczącemu komisji **dokument tożsamości** oraz **zaświadczenie** podpisane przez pełnomocnika wyborczego lub upoważnioną przez niego osobę¹. Co istotne, zaświadczenia mogą różnić się między sobą wyglądem i układem graficznym, ale ich treść musi odpowiadać wzorowi ustalonemu przez Państwową Komisję Wyborczą.

Na podstawie przedłożonego komisji zaświadczenia, w którym będzie wskazana m.in. nazwa komitetu wyborczego, członek komisji weryfikuje uprawnienie do wyznaczenia męża zaufania przez dany komitet.

Sprawdzenia, czy dany komitet wyborczy jest do tego uprawniony, należy dokonać poprzez weryfikację, czy komitet ten zarejestrował listę kandydatów na radnych w okręgu wyborczym, dla którego jest właściwa komisja, lub zarejestrował kandydata na wójta w danej gminie. Sprawdza się to na podstawie obwieszczeń o zarejestrowanych listach kandydatów na radnych i zarejestrowanych kandydatach na

¹ Wzór zaświadczenia jest ustalony przez Państwową Komisję Wyborczą – reguluje to uchwała Państwowej Komisji Wyborczej nr 65/2023 z 17 sierpnia 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia dla męża zaufania (M.P., poz. 929).

wójta. W przypadku wątpliwości komisja zwraca się o pomoc w tej sprawie do urzędu gminy. Jest to istotne, aby zapobiec ewentualnej sytuacji, gdy osobie wyznaczonej przez nieuprawniony komitet wyborczy zostałyby wystawione zaświadczenie stwierdzające spełnianie warunków niezbędnych do wypłaty diety albo zaświadczenie usprawiedliwiające nieobecność w pracy w związku z wykonywaniem zadań męża zaufania.

Jeżeli zaświadczenie wystawiła osoba upoważniona przez pełnomocnika wyborczego, mąż zaufania okazuje również oryginał lub kserokopię tego upoważnienia.

Przewodniczący komisji wskazuje mężowi zaufania miejsce, z którego może obserwować przebieg czynności wykonywanych przez komisję. Ponadto prowadzi on ewidencję czasu przebywania mężów zaufania w lokalu wyborczym. Mąż zaufania ma prawo przemieszczać się po lokalu wyborczym w trakcie prowadzenia obserwacji, jednak **nie może** utrudniać pracy komisji ani zakłócać przebiegu głosowania.

Każdy mąż zaufania przebywający w lokalu wyborczym jest zobowiązany nosić w widocznym miejscu identyfikator z imieniem, nazwiskiem, funkcją oraz nazwą komitetu wyborczego, który reprezentuje. Co ważne, identyfikator nie może zawierać elementów agitacji wyborczej.

Jakie uprawnienia posiadają mężowie zaufania?

- Mogą być obecni podczas wszystkich czynności komisji wyborczej, do której zostali wyznaczeni.
- Mogą być obecni w lokalu wyborczym w czasie przygotowywania głosowania, w trakcie głosowania i podczas ustalania jego wyników oraz podczas sporządzania protokołów głosowania.
- Mogą obserwować liczenie głosów przez komisję i ustalanie przez nią wyników głosowania.
- Mogą zgłaszać przewodniczącemu komisji uwagi i zastrzeżenia.
- Mogą być obecni przy sprawdzaniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania.
- Mogą wносить uwagi do właściwych protokołów głosowania i wskazywać na konkretne zarzuty.
- Mogą występować o wydanie kopii właściwych protokołów głosowania.
- Mogą być obecni przy wprowadzaniu danych do sieci elektronicznego przesyłania danych z protokołów głosowania do właściwej terytorialnej komisji wyborczej.
- Mogą być obecni przy przewożeniu i przekazywaniu protokołów głosowania.
- Mogą rejestrować (bez transmisji), z wykorzystaniem własnych urządzeń rejestrujących (np. telefonem komórkowym), wyłącznie czynności komisji – od momentu podjęcia przez nią pracy przed rozpoczęciem głosowania aż do podpisania protokołów głosowania (niedopuszczalne jest nagrywanie np. spisu wyborców, czynności wykonywanych przez wyborców, w tym momentu okazywania dokumentu ze zdjęciem, czy też stawiania przez wyborcę znaku „X” na karcie do głosowania).

Czego nie wolno robić mężowi zaufania?

- Nie może wykonywać żadnych czynności członka komisji.
- Nie może pomagać wyborcom w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień.
- Nie może dotykać, przeglądać, liczyć kart do głosowania w żadnym momencie – przed rozpoczęciem głosowania, w trakcie głosowania i po jego zakończeniu.
- Nie może wykonywać żadnych czynności związanych z głosowaniem korespondencyjnym (nie może mieć żadnego kontaktu fizycznego z kopertami, kartami do głosowania i oświadczeniami, np. wyjmować kopert na kartę do głosowania, oświadczeń o osobistym i tajnym oddaniu głosu z kopert zwrotnych, wyjmować kart do głosowania z kopert na kartę do głosowania).

Każdy mąż zaufania powinien jednak pamiętać, że podczas wykonywania swoich uprawnień, w tym rejestrowania czynności komisji, **nie może**:

- utrudniać pracy komisji;
- zakłócać przebiegu głosowania i jego powagi;
- naruszać przepisów powszechnie obowiązujących, w tym m.in. dotyczących: tajności głosowania, ochrony danych osobowych, ochrony prawa do wizerunku, prawa do ochrony prywatności (naruszenie tych praw może skutkować odpowiedzialnością prawną, w tym karną).

Co powinien zrobić mąż zaufania z zarejestrowanym materiałem?

Mąż zaufania może:

- przekazać przewodniczącemu komisji zarejestrowany materiał zawierający przebieg czynności komisji, który zostanie zakwalifikowany jako dokument z wyborów;
- przesłać zarejestrowany materiał elektronicznie do Ministra Cyfryzacji za pomocą usługi udostępnionej przez tego ministra, który przechowuje go do stwierdzenia ważności wyborów. Po przesłaniu materiału mąż zaufania **kasuje go** niezwłocznie z wszelkich nośników pamięci, zarówno fizycznych, jak i wirtualnych (**nie wolno** zarejestrowanych materiałów np. kopiować czy udostępniać).

5. Obserwatorzy społeczni

Kto **może być** obserwatorem społecznym?

Może nim być każda osoba mająca czynne prawo wyborcze do Sejmu, tj.:

- będąca obywatelem polskim;
- która najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat;
- która nie jest pozbawiona praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;
- która nie jest pozbawiona praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu;
- która nie jest ubezwłasnowolniona prawomocnym orzeczeniem sądu.

Kto **nie może** być obserwatorem społecznym?

Nie może nim być:

- kandydat w wyborach;
- pełnomocnik wyborczy;
- członek komisji wyborczej;
- pełnomocnik finansowy;
- urzędnik wyborczy;
- komisarz wyborczy.

Po jednym obserwatorem społecznym do każdej komisji mają prawo wyznaczyć zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej (czyli wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego) stowarzyszenia i fundacje, do których celów statutowych należy troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Co istotne, wspomniane stowarzyszenia i fundacje powinny mieć zapisaną w swoim

statucie realizację co najmniej jednego z wymienionych wyżej celów, tj. troskę o demokrację lub prawa obywatelskie albo rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Nie ma znaczenia, za pomocą jakich sformułowań zostanie to zapisane.

Obserwator społeczny przed przystąpieniem do swoich czynności przedstawia przewodniczącemu komisji:

- dokument tożsamości;
- zaświadczenie podpisane przez osobę działającą w imieniu organu uprawnionego do reprezentowania na zewnątrz stowarzyszenia/fundacji².

Co istotne, zaświadczenia mogą różnić się między sobą wyglądem i układem graficznym, ale ich treść musi odpowiadać wzorowi ustalonemu przez Państwową Komisję Wyborczą.

Na podstawie przedłożonego komisji zaświadczenia, wskazującego numer, pod którym stowarzyszenie lub fundacja zostały wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego, członek komisji weryfikuje uprawnienie do wyznaczenia obserwatorów społecznych przez dane stowarzyszenie lub fundację (można to sprawdzić za pomocą wyszukiwarki na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html> lub zwrócić się do urzędu gminy).

Obserwatorzy społeczni mają takie same uprawnienia, jakie przysługują mężom zaufania, nie mogą jednak wnosić uwag do protokołów głosowania ani być obecni przy ich przewożeniu i przekazywaniu.

6. Obserwatorzy międzynarodowi

Przy wszystkich czynnościach komisji mogą być również obecni obserwatorzy międzynarodowi zaproszeni przez Państwową Komisję Wyborczą. Obserwatorzy międzynarodowi przedstawiają komisji zaświadczenie wydane przez Państwową Komisję Wyborczą. Obserwatorzy międzynarodowi posiadają uprawnienia mężów zaufania, nie mogą jednak wnosić uwag do protokołów głosowania.

7. Dziennikarze

W czasie głosowania w lokalu wyborczym mogą przebywać dziennikarze posiadający ważną legitymację prasową lub inny dokument potwierdzający reprezentowanie redakcji. Dziennikarze są obowiązani zgłosić swoją obecność przewodniczącemu komisji oraz stosować się do zarządzeń mających na celu zapewnienie powagi i tajności głosowania. Dziennikarze nie mogą przeprowadzać wywiadów w lokalu, w którym odbywa się głosowanie. Dopuszczalne jest natomiast, po uzyskaniu zgody przewodniczącego komisji oraz osób, których wizerunek jest utrwalany, filmowanie i fotografowanie przebiegu głosowania. Dziennikarze nie mogą przebywać w lokalu wyborczym przed rozpoczęciem głosowania oraz po jego zakończeniu. Jednakże za zgodą właściwej gminnej komisji wyborczej przewodniczący komisji może zezwolić na sfilmowanie i sfotografowanie przez dziennikarzy momentu otwierania przez komisję urny wyborczej i wyjmowania z niej kart do głosowania. Po wykonaniu tej czynności dziennikarze obowiązani są niezwłocznie opuścić lokal komisji.

² Zaświadczenia powinny być sporządzone według wzoru ustalonego przez Państwową Komisję Wyborczą – reguluje to uchwała nr 66/2023 Państwowej Komisji Wyborczej z 17 sierpnia 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia dla obserwatora społecznego (M.P., poz. 899).

8. Lokal dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – wymogi techniczne

Lokal obwodowej komisji wyborczej dostosowany do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami³ powinien:

- znajdować się na parterze budynku bez barier architektonicznych albo być wyposażony w podjazdy lub inne urządzenia umożliwiające samodzielne dotarcie do niego wyborcom z niepełnosprawnościami;
- posiadać co najmniej jedne drzwi prowadzące do lokalu, umożliwiające dogodne warunki ruchu wyborcom z niepełnosprawnościami, w szczególności:
 - powinny być rozwierane lub rozsuwane;
 - muszą mieć szerokość w świetle co najmniej 0,9 m, a gdy są to drzwi dwuskrzydłowe, szerokość skrzydła głównego nie może być mniejsza niż 0,9 m;
 - próg nie powinien być wyższy niż 0,02 m.
- zapewniać takie rozmieszczenie drzwi, które umożliwi dogodne warunki ruchu wyborcom z niepełnosprawnościami w bezpośrednim dotarciu do lokalu;
- zapewniać wyróżniające się kolorem kontrastującym z kolorem posadzki krawędzie stopni schodów znajdujących się w lokalu oraz prowadzących do niego;
- posiadać przezroczyste przegrody, w szczególności drzwi i ściany, które powinny być oznaczone na wysokości 0,8–1,2 m oraz 1,4–1,7 m przynajmniej dwoma pasami o szerokości 0,1–0,15 m, o jednolitej barwie, kontrastującej z tłem;
- posiadać posadzki z nawierzchnią o właściwościach przeciwpoślizgowych;
- umożliwiać swobodne poruszanie się między drzwiami wejściowymi a miejscem do głosowania po możliwie najkrótszej oraz wolnej od przeszkód drodze;
- posiadać w miejscu zapewniającym tajność głosowania dodatkowe, obok górnego, oświetlenie skierowane bezpośrednio na punkt, w którym będzie wypełniana karta do głosowania.

Istotne jest również, by w lokalu było wyznaczone co najmniej jedno miejsce zapewniające tajność głosowania wyborcom z niepełnosprawnościami, dostosowane do ich potrzeb. Takie miejsce powinno mieć co najmniej 1,2 m szerokości i 1,2 m głębokości oraz umożliwiać pisanie na dwóch wysokościach: 0,8 i 1,1 m. Przy tym przejście pomiędzy miejscem wydania karty do głosowania i miejscem zapewniającym tajność głosowania a urną powinno mieć szerokość co najmniej 1,5 m.

Ważne jest również, by zapewnić takiemu wyborcy możliwość swobodnego wrzucenia karty głosowania do urny wyborczej, dlatego też urna powinna mieć nie więcej niż 1 m wysokości.

Urzędowe obwieszczenia oraz informacje powinny być umieszczone w miejscu dostępnym dla wyborców poruszających się na wózkach inwalidzkich, na wysokości 0,9 m mierzonej od posadzki do dolnej części arkusza obwieszczenia lub informacji.

³ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 29 lipca 2011 roku w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz.U. 2019, poz. 336).

Magdalena Wrzalik – asystentka w Katedrze Prawa Ustrojowego i Porównawczego na Wydziale Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Częstochowie. Swoje zainteresowania badawcze koncentruje wokół problematyki prawa wyborczego i referendalnego.

Fundacja im. Stefana Batorego

Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. (48-22) 536 02 00
fax (48-22) 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Teksty udostępniane na licencji
Creative Commons. Uznanie autorstwa
na tych samych warunkach
3.0 Polska (CC BY SA 3.0 PL)

Redakcja: Joanna Liczner
Korekta: Agnieszka Łodzińska
Warszawa 2024
ISBN 978-83-67750-78-3